

ET NY ÅR – EN NY BEGYNDELSE

Morgenudsendelser i Danmarks Radio

Uge 32 / 1992

MANDAG

Sommerferien er ved at være forbi. Et nyt arbejdsår ligger forude: Et nyt år – en ny begyndelse ...

Specielt en ny begyndelse for de mange små drenge og piger, som i disse dage begynder på noget helt nyt, nemlig at gå i skole.

"Dengang, da jeg var en lille én og havde begyndt min skole", skriver Christian Winther i "Flugten til Amerika", for dét at gå i skole er netop noget, man begynder på.

Måske kan enhver af os selv huske dengang, da man var en lille én, og havde begyndt sin skole – eller huske noget andet, en anden ny begyndelse: da man kom i lære; da man kom på kontor; da man blev gift; da man fik sin første rigtige stilling efter endt uddannelse; eller hvad det nu kan være, som man husker som "en ny begyndelse".

Senere – nå, ja, så var det jo hverdag – og ikke nok med dét: glansen gik gradvis af Sankt Gertrud; det blev ikke alene til trummerum; ofte blev det til problemer og til fastlåsning.

Livet er ikke altid let, siger vi – næh, det er snarere altid ikke let – og så kan man jo godt få den tanke: Tænk, om man kunne begynde forfra. Tænk, om der var en ny begyndelse.

Men det er der jo ikke, siger vi – og dér tager vi fejl. Alvorlig fejl. For i virkeligheden rummer livet langt flere chancer for en ny begyndelse, end vi forestiller os.

Bevares, man kan ikke begynde i 1. klasse igen, og det liv, man har levet, ja, det har man jo levet.

Alt det dumme, man ikke skulle have gjort, det blev jo gjort, og dét, man burde, men ikke fik nået, det mangler stadig.

Og alligevel er der noget, der hedder "at blive født på ny",¹ ja, der er mange andre udtryk i både Det ny og Det gamle Testamente, som handler om dét at blive som ny igen, at "blive ung igen som ørnen" – og så videre.²

Se, jeg gør alting nyt, siger Vorherre.³ Hans barmhjertighed er ikke til ende; den er ikke brugt op; hans kærlighed er ny hver morgen,⁴ og ingen nat er så lang, at der ikke kommer en dag efter den. Noget af kristentroens kerne er jo netop, at man får lov at begynde på en frisk. Og det er præcis sådan en frisk dag, der er kommet her til morgen, og netop sådan et nyt år, der er begyndt nu, hvor sommerferien er ved at slutte.

I "Alice in Wonderland" er der én, som spørger kongen: "Hvor skal jeg begynde, Deres Majestæt?" og som får svaret: "Begynd med begyndelsen og fortsæt, til du kommer til enden, og stop så!"⁵

Begynd med begyndelsen – begynd med Ham, som er begyndelsen.⁶

Jo – men hvor er begyndelsen, hvor finder jeg så den?

Hos Ham. Men vi må selv hente den.

Og dét at hente en ny begyndelse hos Vorherre, det er dét, som Bibelen kalder at omvende sig.

Omvend jer, thi Guds rige er nær,⁷ står der: Den ny begyndelse er lige henne om hjørnet – men du må vende om for at hente den.

Når vi hører om omvendelse og den slags, forekommer bare ordet os umiddelbart trist og hængeøret: Det er nok bare en masse, man så ikke må!

Men det er nu vores egne ører, det er galt med, for alt dét med Guds bud er jo i virkeligheden Guds tilbud: De 10 bud er de 10 tilbud om et helt andet liv – om en helt ny begyndelse.

¹ Johs.3,3

² Sl.103,5

³ Åb.21,5

⁴ Klag.3,22-23

⁵ Lewis Carroll, Alice's Adventures in Wonderland, kap. 12

⁶ Åb.21,6

⁷ Matt.3,2

Vi skal snakke videre de næste dage om denne begyndelse. Det her var bare begyndelsen.

Men begyndelsen er det halve af det hele,⁸ og bare det at længes efter at begynde igen, at længes efter at vende om og finde et nyt liv, er faktisk en sådan begyndelse. Begyndelsen ligger allerede i længslen.

Så det er ikke bare de små skolebørn, som får en ny begyndelse.

Sådan én er der til enhver, som ønsker det og længes efter den.

TIRSDAG

Sommerferien er ved at være forbi. Et nyt arbejdsår ligger forude: Et nyt år – en ny begyndelse ...

I går nævnte jeg, at mange nok kunne ønske sig en ny begyndelse i deres liv, ligesom nu de små drenge og piger, som i disse dage skal til at begynde at gå i skole, hvad enten det er i 1. klasse eller børnehaveklassen.

Men der er jo også nogle, for hvem det nye år ikke har noget at gøre med en begyndelse. Tværtimod, de skal til at holde op.

Det er ikke blot de skolelærere, der er gået på pension, og for hvem sidste skoledag før sommerferien var sidste skoledag overhovedet. Det gælder også alle andre, der ikke – som de små skolebørn – er på vej ind i livet, men som snarere føler, de er på vej ud af det.

At gå på pension er én af de store udfordringer her i livet, ingen tvivl om det. Men der er også tale om en ny begyndelse, et nyt livsafsnit, en ny del af livet, som skal tages i besiddelse. Og hvad det gælder om, er at få øje på dét. Og for resten også at få øje på hinanden på en ny måde. For slet ikke at tale om at få øje for Vorherre.

De ting hænger i øvrigt sammen som forbundne kar: Hvordan man ser sig selv, og hvordan man ser den anden, er dybt forbundet med, hvordan man ser Vorherre, og måske især: hvordan man tror, at Han ser én.

⁸ Aristoteles, *Politica*, V, 3, 30

Specielt når man står ved begyndelsen af en ny livssituation, gælder det om at få pudset brillerne i alle disse relationer, for det nye er faktisk en sådan udfordring, at man ikke kan klare sig bare med de gamle synsmåder.

Fornyelsen ligger i synet! Og synet har at gøre med kærligheden.

Man har længe sagt, at kærlighed gør blind.⁹ Det er noget vrøvl. Det er muligt, at ungdommens forelskelse slører blikket, men kærlighed gør ikke blind. I så fald skulle Vorherre, som er kærligheden selv,¹⁰ jo være helt ude af stand til at se noget som helst.

Og sandheden er jo, at Han ser alt, fordi kærligheden – tværtimod, hvad vi siger – netop gør seende.

Måske ved vi det i virkeligheden godt. Når enhver os synes bedst om sine egne grise, så er det ikke, fordi grisen er blind og ikke kan se, hvad andre ser, men fordi den kan se, hvad andre ikke får øje på.

"Han er så grim, at kun en mor kan elske ham," siger vi med en anden talemåde, der illustrerer det samme. Netop i kraft af kærligheden kan hans mor se, at han er andet og mere end sin grimhed.

Jeg hørte engang om en lille pige, der havde en dukke, som bestemt ikke var nogen skønhedsåbenbaring, og da en ubetænksom dame lod falde et ord om, at hun sandelig havde set kønnere dukker end den, svarede den lille pige: "Nej, men den er min, og jeg elsker den!"

Faktisk er det godt at tænke på, at Vorherre nok ser på enhver af os som den lille pige på sin dukke: Det kan godt være, at vi ikke er kønne, men vi er Hans.

Og han ser ikke bare på os med det kærlighedens blik, der gør det muligt at se ikke blot, hvad vi er, men også at se, hvad vi skal blive, fordi vi allerede er det i hans tanke.

Han ser også på os med det tilgivelsens blik, som giver os en ny begyndelse.

Netop, når vi efter at være blevet pensioneret står ved begyndelsen til et nyt livsafsnit, har vi brug for at møde dette tilgivelsens blik – også hos hinanden. Det er kærlighedens og tilgivelsens blik, der gør den anden ung igen.

Vi har på en måde nøglen til hinandens nye begyndelse.

⁹ Menander, "Andria", ca. 300 f. Kr.

¹⁰ 1 Johs.4,16

Den kan – som andre nøgler – bruges til at lukke ud med eller til at låse fast med.

Det gælder om at få drejet nøglen den rigtige vej rundt i låsen, og den rigtige vej er den, Vorherre drejer: kærlighedens vej, tilgivelsens vej, den vej, der fører ud til en ny begyndelse.

ONSDAG

Sommerferien er ved at være forbi. Et nyt arbejdsår ligger forude: Et nyt år – en ny begyndelse ...

Det har vi allerede snakket om et par morgener, hvor jeg har omtalt "en ny begyndelse" som noget, vi tit længes efter, og samtidig som noget, der virkelig er en mulighed i samme grad, som vi åbner os for den Gud, der selv er begyndelsen til alt og især: begyndelsen til alt nyt.

Så langt, så godt, som man siger. Men der bor jo så meget forskelligt i os mennesker, og måske er der også noget ved tanken om en ny begyndelse, som skræmmer os lidt.

Nogle af de bedste beskrivelser af, hvad der bor i os mennesker, finder vi i fortællingerne i Det gamle Testamente. Bibelen er jo en stor farvelade af mange forskellige slags fortællinger, og især over for Det gamle Testamente skal man holde ørene godt stive for at blive klar over, hvornår noget er digterisk; hvornår det er historisk – og hvornår det er – om jeg så må sige: digterisk historie.

Det skal jeg slet ikke gøre mig klog på, men når jeg nævner det, så er det, fordi vi i 2. Mosebog finder en fortælling, ja, vi finder den faktisk på en måde nævnt overalt i Bibelen, men især dér – og dét i en grad, så 2. Mosebog direkte har fået navn efter fortællingen: Exodus, kalder vi den. Exodus betyder "udgang", nemlig jødernes udgang af Ægypten til en ny begyndelse for det gamle stammefolk.

Det er fra denne fortælling, vi har et udtryk, som er relevant for denne uges tanker om en ny begyndelse, nemlig talemåden om Ægyptens kødgryder.

Vi husker nok fortællingen om, hvordan det var blevet til en helt ny begyndelse for det undertrykte jødefolk, da Moses fik ført dem ud af Ægypten, og vi mindes måske, hvor optagne vi som børn var af bibelhistorien om, hvordan Herren førte israelitterne gennem havet på tør bund, mens vandet stod som en mur på begge sider.¹¹

¹¹ 2 Mos.14,22 ff

Det kan man i hvert fald kalde en ny begyndelse, så det vasker sig.

Men senere – i ørkenen – var det mindre morsomt, og folket begyndte at knurre mod Moses: "Hvad skal det til, at du har ført os her ud for at dø af sult! Da havde vi det dog bedre, da vi sad ved Ægyptens kødgryder og kunne spise os mætte!"¹²

Fortællingen om Ægyptens kødgryder har den evigt aktuelle kerne, at når man har fået en ny begyndelse, så kommer der på et eller andet tidspunkt en slags psykologisk tilbageslag, hvor man er tilbøjelig til at miste modet og tænke: var jeg dog bare tilbage, hvor jeg kom fra, før jeg begyndte på denne her galej!

Var jeg – på en måde – bare tilbage i det kendte slaveri fremfor at skulle gå videre ad denne usikre befrielses vej igennem en ørken, hvor jeg ingen sikkerhed har for at nå til et forjættet land.

Så er det, man skal gøre som Moses, der den ene gang efter den anden råbte til Herren – eller som vi siger det lidt mere stilfærdigt: så er det, man må bede til Gud om hjælp til at kunne holde ud i tillid til Ham.

Bede om virkelig at blive forvandlet gennem en fornyelse af ens sind.¹³

Bede om, at man virkelig må kunne – som det hedder: afføre sig det gamle menneske med dets gerninger og iføre sig det nye.¹⁴

Bede om, at man virkelig må få en ny ånd i hjertet.¹⁵

Bede om, at Han, som har begyndt den gode gerning i os, må fortsætte og fuldføre den,¹⁶ og at tanken om Ægyptens kødgryder ikke må få én væk fra den nye begyndelse, som man inderst inde længes efter, men altså også frygter, fordi den bringer én ind i noget nyt, hvor man af gode grunde ikke på forhånd føler sig hjemme.

TORSDAG

Sommerferien er ved at være forbi. Et nyt arbejdsår ligger forude: Et nyt år – en ny begyndelse ...

¹² 2 Mos.16,3

¹³ Rom.12,2

¹⁴ Kol. 3,9-10

¹⁵ Sl. 51,12; Ez. 18,31

¹⁶ Fil. 1,6

En ny begyndelse – det har jeg nu talt om alle de foregående dage i denne uge, men der er en ting, jeg har glemt at få sagt, og den er ikke uvigtig.

Det er nemlig så sandt, som de gamle ord siger, at nok er godt begyndt halvt fuldendt,¹⁷ men alligevel er al begyndelse svær.¹⁸

Og det første skridt er det sværeste.

Man husker i Frankrig stadig Voltaires historie om bordherren, som ved et middagselskab fortalte sin borddame om Saint Denis.¹⁹ Saint Denis var én af de første kristne martyrer i Paris, og det fortælles, at da han var blevet halshugget, tog han sit hoved op og løb med det i hænderne, indtil han nåede det sted, hvor der senere blev bygget en stor katedral med hans navn. "Men hvordan?" sagde borddamen og slog hænderne sammen: "hvordan klarede han dog at løbe med hovedet i hænderne?" Hvortil bordherren svarede: "Jo, Madame, det første skridt var også det vanskeligste, men så var det ikke så svært resten af vejen!"

Hvor barok historien end er, så rummer også den en kerne af sandhed – og naturligvis er det også indlysende, at hvis man som halshugget skal tage sit hoved op og løbe af sted med det i hænderne, så er det første skridt ubestrideligt det sværeste.

Det sværeste ved en ny begyndelse er netop at få begyndt.

Det første skridt er det sværeste.

Derfor vil jeg gerne sige et par ting om dette første skridt.

For det første, at det trods sin sværhedsgrad kun er netop ét skridt. Der skal faktisk kun ét skridt til for at have begyndt at gå. Selv en rejse på 1.000 mil begynder med ét eneste skridt, som kineserne siger.

Det næste skridt er ikke længere end det første, og det er endda så meget desto lettere, som det første skridt er taget.

Og sådan kan man blive ved: til enhver tid drejer det sig blot om det næste skridt. Nok siger Jesus i Bjergprædikenen, at vi skal blive fuldkomne, som Hans Far i himlen er

¹⁷ Horats, Epistler, 1, 2, 40

¹⁸ Peder Syv, 1, 38

¹⁹ Note til Voltaire, La Pucelle, første sang

fuldkommen,²⁰ – men det ventes ikke af os, at vi skal klare det i ét hug. Vi skal netop kun tage et skridt ad gangen.

Til gengæld skal vi naturligvis være rede til at tage netop dét skridt, som lige nu er det næste – eller det første.

Nok er der en radikal forskel på at være begyndt og ikke at være begyndt; det er derfor det første skridt forekommer så svært. Men man skal ikke vige tilbage fra at begynde, fordi man tror, at begyndelsen også skal inkludere både målet og hele rejsen dertil.

Det gør ikke noget, at det går gradvis, når blot man ikke misforstår det med det gradvise og tror, at så man kan godt sætte sig ned og tage den med ro, når man bare er begyndt og er nået en eller anden overkommelig grad af den fuldkommenhed, som Jesus kaldte os til.

Det andet, jeg vil sige om det første skridt, er på en måde endnu mere trøsterigt, thi det første skridt har Vorherre faktisk selv taget.

Hele Bibelen fortæller os fra ende til anden, at det er Gud, der henvender sig til os; at det er ham, der hele tiden har initiativet og tager det første skridt: Abraham, Moses, David, profeterne og til sidst hans egen Søn Jesus og nu Helligånden, som netop er den, der hele tiden skaber en ny begyndelse, hjælper os over tærsklen og giver os en ny ånd i vort indre.

Det første skridt er derfor ikke noget, vi mennesker skal stable os op til, men noget, vi skal åbne os for, længes efter og sige ja til.

Så nok er al begyndelse svær, men det sværeste har Vorherre alligevel for længe siden selv taget sig af.

FREDAG

Sommerferien er ved at være forbi. Et nyt arbejdsår ligger forude: Et nyt år – en ny begyndelse ...

Nogle små drenge og piger begynder i disse dage at gå i skole; andre begynder på et nyt job, måske det første efter endt uddannelse, eller de begynder bare et nyt arbejdsår; og atter andre går ind i den tredje alder og begynder på en tilværelse som pensionist.

²⁰ Matt. 5,48

Alligevel – når jeg ved dagens begyndelse hver morgen i denne uge har talt så meget om en ny begyndelse, så har det haft et mere omfattende sigte. Det har ikke bare drejet sig om disse livets begyndelsessituationer; det drejer sig om noget, der nok i virkeligheden ligger mange mere på sinde, end man gør sig klart.

I Danmark er der nemlig i dag slet ikke så få, som godt kunne ønske sig en ny begyndelse i forhold til den kristentro, de fik med sig fra deres barndomshjem.

Man står stadig som medlem af sin kirke; man ved også godt, at der er mere mellem himmel og jord, som man siger – men bortset fra ved særlige højtider og begivenheder i familien kommer man nu ikke i kirken. Det er kommet lidt på afstand – og hvis man endelig engang går i kirke en søndag, så er der så mange bagefter, der kender både præsten og hinanden (og goddag og goddag, og tak for sidst, og så videre og så videre) – og selv står man dér og er øjensynligt ikke kendt af nogen.

Men dér tager man fejl. Alvorlig fejl.

Man er ikke så ukendt, som man selv tror. Hverken Det gamle eller Det nye Testamente er i tvivl om, at vi er kendt og kaldt ved navn af Gud,²¹ længe før vi er kendt af andre eller kendt af os selv, ja, længe før vi blev til.

Førend jeg dannede dig i mors skød, kendte jeg dig, står der hos Jeremias,²² og andre steder får vi at vide, at Herren kender dem, der sætter deres lid til ham.²³ Han kender også menneskets tanker;²⁴ han ved godt, hvordan det er fat med os; der er ikke noget, vi først skal have skaffet af vejen, før vi tør tro, at han vil kendes ved os. Han kender vor skabning og kan godt huske, at vi er støv.²⁵

Hvis vi derfor prøver at gå i kirke ud af en længsel efter en ny begyndelse, så kommer vi til et sted, hvor vi er ventet af én, der kender os i forvejen, og som selv er den begyndelse, vi længes efter.

Han er Alfa og Omega, det første og det sidste bogstav i alfabetet, han er både begyndelsen og enden.²⁶ Se, jeg gør alting nyt, siger han,²⁷ og dén, der kommer til mig, vil jeg aldrig støde bort.²⁸

²¹ Jer. 1,5

²² Jer. 1,5

²³ Nah. 1,7

²⁴ Sl. 94,11

²⁵ Sl. 103,14

²⁶ Åb. 1,8

²⁷ Åb. 21,5

²⁸ Johs. 6,37

Det har bud til os, hvor end vi befinder os i livet – også selv om vi synes, vi er på vej ud, og har svært ved at forestille os en ny begyndelse. Men der er ingen grund til at tabe modet, tværtimod, selv om også vores ydre menneske gradvis går til grunde, når vi bliver ældre, så kan vores indre menneske dog fornyes dag for dag.²⁹ Derfor er en ny begyndelse en reel mulighed. Men en ny begyndelse er også en radikal chance, for hvis nogen er i Kristus, så er han en ny skabning; det gamle er forbi; noget nyt er blevet til;³⁰ man har fået en ny forvisning i livet – en forvisning om, at dét, som Gud har lovet, det har han også magt til at gøre.³¹ Døden er overvundet – d.v.s. Enden har tabt, og Begyndelsen har sejret.³²

Den forvisning er det Helligånden, som giver os. Det er Ham, der holder os fra at falde tilbage til et liv i frygt, og giver os en ny begyndelse ved forvisningen om, at vi er Guds børn.³³

Ja, Sandheds Ånd, forvis os på,
at også vi er af Gud Faders små!
Da er sorgen slukket,
da er perlen fundet,
Paradis oplukket,
døden overvundet!³⁴

Jo, det er – en ny begyndelse!

²⁹ 2 Kor. 4,16

³⁰ 2 Kor. 5,17

³¹ Rom. 4,21

³² 1Kor. 15,54; Ez. 25,8

³³ Rom. 8,15-16

³⁴ Luther/Grundtvig, Nu bede vi den Helligånd, vers 5